Ίακώβου

- Ίάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα 1
 φυλαῖς ταῖς ἐν τῆ διασπορᾳ, Ἰχαίρειν.
- Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς 2 περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς 3 πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν: ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον 4 ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. 10
- Εὶ δέ τις ὑμῶν λείπεται¹⁰ σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ 5 πᾶσιν ἀπλῶς,¹¹ καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος,¹² καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος:¹³ ὁ γὰρ διακρινόμενος¹³ ἔοικεν¹⁴ κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ¹⁵ καὶ ῥιπιζομένῳ.¹⁶ Μὴ γὰρ οἰέσθω¹⁷ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι 7 παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος,¹⁸ ἀκατάστατος¹⁹ ἐν πάσαις ταῖς 8 ὁδοῖς αὐτοῦ.

¹ διασπορά, ᾶς, ἡ, diaspora, dispersion. ² ἡγέομαι, lead, be chief. ³ πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ⁴ περιπίπτω, fall in with, strike. ⁵ ποικίλος, varied, manifold. ⁶ δοκίμιον, ου, τό, testing, test. ⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁸ τέλειος, complete, perfect. ⁹ ὁλόκληρος, whole, complete. ¹⁰ λείπω, leave, leave behind. ¹¹ ἀπλῶς, simply, sincerely. ¹² ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹³ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁴ ἔοικα, be like, am like. ¹⁵ ἀνειμίζω, am blown with the wind. ¹⁶ ῥιπίζω, toss to and fro. ¹⁷ οἴμαι, think, suppose. ¹⁸ δίψυχος, double-minded, hesitating. ¹⁹ ἀκατάστατος, unstable, restless.

Ίακώβου 1:9

Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς¹ ἐν τῷ ὕψει² αὐτοῦ: ὁ δὲ 9 πλούσιος³ ἐν τῆ ταπεινώσει⁴ αὐτοῦ: ὅτι ὡς ἄνθος⁵ χόρτου⁰ παρελεύσεται.7 Ἀνέτειλεν⁵ γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι,² καὶ 11 ἐξήρανεν¹⁰ τὸν χόρτον,⁰ καὶ τὸ ἄνθος⁵ αὐτοῦ ἐξέπεσεν,¹¹ καὶ ἡ εὐπρέπεια¹² τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο: οὕτως καὶ ὁ πλούσιος³ ἐν ταῖς πορείαις¹³ αὐτοῦ μαρανθήσεται.¹⁴

Μακάριος ἀνὴρ ὅς ὑπομένει¹⁵ πειρασμόν:¹6 ὅτι δόκιμος¹7 γενόμενος 12 λήψεται τὸν στέφανον¹8 τῆς ζωῆς, ὅν ἐπηγγείλατο¹9 ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ 13 πειράζομαι: ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός²0 ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα: ἔκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας 14 ἐξελκόμενος²¹ καὶ δελεαζόμενος.²² Εἶτα²³ ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα 15 τίκτει²⁵ ἀμαρτίαν: ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα²6 ἀποκύει² θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Πᾶσα δόσις²8 16 ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα²9 τέλειον³0 ἄνωθέν³¹ ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ῷ οὐκ ἔνι³² παραλλαγή,³3 ἢ τροπῆς³⁴ ἀποσκίασμα.³5 Βουληθεὶς ἀπεκύησεν²7 ἡμᾶς λόγῳ 18

¹ ταπεινός, humble, downcast. ² ὅψος, ους, τό, height, heaven. ³ πλούσιος, rich. ⁴ ταπείνωσις, εως, ή, humiliation, humble state. ⁵ ἄνθος, ους, τό, flower, bloom. ⁶ χόρτος, ου, ό, grass, hay. ⁷ παρέρχομαι, pass by, go by. ⁸ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ⁹ καύσων, ωνος, ό, burning heat, scorching heat. ¹⁰ ξηραίνω, dry up, parch. ¹¹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹² εὐπρέπεια, ας, ή, beauty, loveliness. ¹³ πορεία, ας, ή, journey, way. ¹⁴ μαραίνω, die, wither. ¹⁵ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁶ πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ¹⁷ δόκιμος, tested, approved. ¹⁸ στέφανος, ου, ό, crown, garland. ¹⁹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ²⁰ ἀπείραστος, unable to be tempted, untried. ²¹ ἐξέλκω, drag away, entice. ²² δελεάζω, lure, entice. ²³ εἶτα, then, thereafter. ²⁴ συλλαμβάνω, take, conceive. ²⁵ τίκτω, give birth to, bear. ²⁶ ἀποτελέω, bring to completion, finish. ²⁷ ἀποκυέω, give birth to, bring forth. ²⁸ δόσις, εως, ή, gift, giving. ²⁹ δώρημα, τος, τό, gift, present. ³⁰ τέλειος, complete, perfect. ³¹ ἄνωθεν, from above, again. ³² ἔν, there is in, is present. ³³ παραλλαγή, ῆς, ἡ, change, variation. ³⁴ τροπή, ῆς, ἡ, turning, change. ³⁵ ἀποσκίασμα, τος, τό, shadow, faint image or copy.

Byzantine NT Ιακώβου 1:19

άληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν 1 τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. 2

 Ω στε, άδελφοί μου άγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς 3 εἰς τὸ 19 ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν: ὀργὴ γὰρ 20 ανδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. Διὸ αποθέμενοι 21 πᾶσαν ἡυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον τὸ λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ12 λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, 13 παραλογιζόμενοι 4 ξαυτούς. Ότι εἴ τις ἀκροατης 3 λόγου ἐστὶν 23 καὶ οὐ ποιητής, 12 οὖτος ἔοικεν 15 ἀνδρὶ κατανοοῦντι 16 τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως $^{^{17}}$ αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ: $^{^{18}}$ κατενόησεν $^{^{16}}$ γὰρ ἑαυτὸν καὶ 24 άπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο 19 ὁποῖος 20 ἦν. $^{\circ}$ Ο δὲ $^{\circ}$ 25 παρακύψας 21 εἰς νόμον τέλειον 22 τὸν τῆς ἐλευθερίας 23 καὶ παραμείνας, 24 οὖτος οὐκ ἀκροατης 13 ἐπιλησμονῆς 25 γενόμενος άλλὰ ποιητής 2 ἔργου, οὖτος μακάριος ἐν τῆ ποιήσει 26 αὐτοῦ ἔσται. Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος 27 εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν 28 26 γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατών 29 καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος 30

¹ ἀπαρχή, ῆς, ἡ, first fruit. ² κτίσμα, ος, τό, creature, created thing. ³ ταχύς, quickly, quick. ⁴ βραδύς, slow. ⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ⁻ ῥυπαρία, ας, ἡ, filthiness, vulgarity. ⁵ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ⁵ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹¹ πραΰτης, mildness, gentleness. ¹¹ ἔμφυτος, implanted, inborn. ¹² ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ¹³ ἀκροατής, οῦ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁴ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ¹⁵ ἔοικα, be like, am like. ¹⁶ κατανοέω, observe, understand. ¹⁻ γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ¹⁵ ἔσοπτρον, ου, τό, mirror. ¹⁵ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ²⁰ ὁποῖος, what sort of, what kind of. ²¹ παρακύπτω, stoop to look, look. ²² τέλειος, complete, perfect. ²³ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁴ παραμένω, remain beside, continue. ²⁵ ἐπιλησμονή, ῆς, ἡ, forgetfulness. ²⁶ ποίησις, εως, ἡ, making, doing. ²⁻ θρῆσκος, religious. ²⁵ χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ²ց ἀπατάω, deceive, lead into error. ³⁰ μάταιος, vain, useless.

Τακώβου 1:27 Byzantine NT

ή θρησκεία. Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ 27 πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῆ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Άδελφοί μου, μη ἐν προσωποληψίαις ἔχετε την πίστιν τοῦ κυρίου 2 ήμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθη εἰς τὴν 2 συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι δαμπρᾶ, δαμπρα, εἰσέλθη δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρ \tilde{a}^{12} ἐσθῆτι, 10 καὶ ἐπιβλέψητε 13 ἐπὶ 3τὸν φοροῦντα 14 τὴν ἐσθῆτα 10 τὴν λαμπράν, 11 καὶ εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ώδε ύπὸ τὸ ὑποπόδιόν 15 μου: καὶ οὐ διεκρίθητε 16 ἐν ἑαυτοῖς, καὶ 4 ἐγένεσθε κριταὶ $^{^{17}}$ διαλογισμῶν $^{^{18}}$ πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί 5 μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο 19 τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου πλουσίους εν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς έπηγγείλατο²² τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ύμεῖς δὲ ἠτιμάσατε²³ τὸν 6 πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι 20 καταδυναστεύουσιν 24 ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν²⁵ ὑμᾶς εἰς κριτήρια;²⁶ Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ 7 καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι²⁷ νόμον τελεῖτε²⁸ 8

¹θρησκεία, ας, ή, religion, worship. ² καθαρός, clean, pure. ³ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ⁴ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ⁵ ὀρφανός, orphan, bereaved. ⁶ χήρα, ας, ή, widow. ⁷ ἄσπιλος, spotless, unstained. ⁸ προσωποληψία, ας, ή, partiality, favoritism. ⁹ χρυσοδακτύλιος, with a gold ring. ¹⁰ ἐσθής, ήτος, ή, clothing. ¹¹ λαμπρός, bright, shining. ¹² ἐνπαρός, filthy, soiled. ¹³ ἐπιβλέπω, look on (with favor), have regard for. ¹⁴ φορέω, wear, bear. ¹⁵ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ¹⁶ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁷ κριτής, ου, ό, judge. ¹⁸ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ¹⁹ ἐκλέγομαι, choose, elect. ²⁰ πλούσιος, rich. ²¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ²² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ²³ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁴ καταδυναστεύω, oppress, overpower. ²⁵ ἐλκύω, drag, draw. ²⁶ κριτήριον, ου, τό, law court, tribunal. ²⁷ μέντοι, yet, however. ²⁸ τελέω, finish, fulfill.

Byzantine NT Τακώβου 2:9

βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε: εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἀμαρτίαν 9 ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. Ὅστις 10 γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. Ὁ γὰρ εἰπών, Μὴ μοιχεύσεις, εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις: 11 εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι 13 ἔλεος: κατακαυχᾶται ἐλεον κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ¹⁴ ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ 14 ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ 15 ἀδελφὴ ¹⁵ γυμνοὶ ¹⁶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ¹⁷ ὧσιν τῆς ἐφημέρου ¹⁸ τροφῆς, ¹⁹ εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, 'Υπάγετε ἐν 16 εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε ²⁰ καὶ χορτάζεσθε, ²¹ μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια ²² τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; ¹⁴ Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν 17 μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν 18 ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω: δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. Σὺ 19

¹ βασιλικός, royal, connected with a king. ² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ³ προσωποληπτέω, show partiality. ⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ⁵ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁶ πταίω, cause to stumble, stumble. ⁷ ἔνοχος, involved in, liable. ⁸ μοιχεύω, commit adultery. ⁹ φονεύω, kill, murder. ¹⁰ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹¹ ἀνέλεος, merciless, without mercy. ¹² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹³ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁴ ὄφελος, ους, τό, use, benefit. ¹⁵ ἀδελφή, ῆς, ἡ, sister. ¹⁶ γυμνός, naked, wearing only under-garments. ¹⁷ λείπω, leave, leave behind. ¹⁸ ἐφήμερος, daily, for the day. ¹⁹ τροφή, ῆς, ἡ, food, nourishment. ²⁰ θερμαίνω, warm. ²¹ χορτάζω, eat until full, be filled. ²² ἐπιτήδειος, necessary.

Τακώβου 2:20 Byzantine NT

πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἶς ἐστίν: καλῶς ποιεῖς: καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν.¹ Θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ² ἄνθρωπε 20 κενέ,³ ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; Άβραὰμ ὁ 21 πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας⁴ Τσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;⁵ Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει⁶ τοῖς 22 ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;⁻ Καὶ 23 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος⁶ θεοῦ ἐκλήθη. 24 Όρᾶτε τοίνυν⁰ ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη¹⁰ οὐκ ἐξ ἔργων 25 ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη¹¹ τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὠσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, 26 οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον 3 κρίμα¹² ληψόμεθα. Πολλὰ γὰρ πταίομεν¹³ ἄπαντες. Εἴ τις ἐν 2 λόγω οὐ πταίει, ¹³ οὖτος τέλειος ¹⁴ ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι ¹⁵ καὶ ὅλον τὸ σῶμα. Ἰδε, τῶν ἵππων¹⁶ τοὺς χαλινοὺς ¹⁷ εἰς τὰ 3 στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ

¹ φρίσσω, shudder. ² δ, Oh! omega. ³ κενός, empty, vain. ⁴ ἀναφέρω, bring up, offer. ⁵ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ⁶ συνεργέω, work together. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ φίλος, ου, ὁ, loving, friend. ⁹ τοίνυν, accordingly, therefore. ¹⁰ πόρνη, ης, ἡ, prostitute. ¹¹ ὑποδέχομαι, welcome, receive. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ πταίω, cause to stumble, stumble. ¹⁴ τέλειος, complete, perfect. ¹⁵ χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ¹⁶ ἵππος, ου, ὁ, horse. ¹⁷ χαλινός, οῦ, ὁ, bit, bridle.

Byzantine NT Τακώβου 3:4

σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 1 Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα 2 ὄντα, 4 καὶ ὑπὸ σκληρῶν 3 ἀνέμων ἐλαυνόμενα, 4 μετάγεται 1 ὑπὸ έλαχίστου πηδαλίου, ὅπου αν ή όρμη τοῦ εὐθύνοντος ὁ βούληται. Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ 5 μεγαλαυχεῖ. $^{'}$ Ἰδού, ὀλίγον πῦρ ἡλίκην $^{^{10}}$ ὕλην $^{^{11}}$ ἀνάπτει. $^{^{12}}$ Καὶ ἡ 6 γλώσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας:13 οὕτως ἡ γλώσσα καθίσταται 4 εν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα 5 όλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα $^{^{16}}$ τὸν τροχὸν $^{^{17}}$ τῆς γενέσεως, $^{^{18}}$ καὶ φλογιζομένη $^{^{16}}$ ύπὸ τῆς γεέννης. Π ασα γὰρ φύσις θ ηρίων τε καὶ πετεινών, η 7 έρπετῶν 22 τε καὶ ἐναλίων 23 δαμάζεται 24 καὶ δεδάμασται 24 τῆ φύσει 20 τῆ ἀνθρωπίνη: 25 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται 8άνθρώπων δαμάσαι: 24 άκατάσχετον 26 κακόν, μεστή 27 ἰοῦ 28 θανατηφόρου.29 Έν αὐτῆ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν 9 αὐτῆ καταρώμεθα³⁰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν³¹ θεοῦ γεγονότας: ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία 32 καὶ 10κατάρα. 33 Οὐ χρή, 34 ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. Μήτι 35 11 ή πηγή 36 ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς 37 βρύει 38 τὸ γλυκυ 39 καὶ τὸ πικρόν; 40 12

¹ μετάγω, guide, direct. ² τηλικοῦτος, so great, so large. ³ σκληρός, hard, rough. ⁴ ἐλαύνω, drive or push, row. ⁵ ἐλάχιστος, least, smallest. ⁶ πηδάλιον, ου, τό, rudder, rudder of a ship. ⁷ ὁρμή, ῆς, ἡ, impulse, inclination. ⁸ εὐθύνω, make straight, guide. ⁹ μεγαλαυχέω, boast, am arrogant. ¹⁰ ἡλίκος, how great, how small. ¹¹ ὕλη, ης, ἡ, forest, wood. ¹² ἀνάπτω, kindle, set on fire. ¹³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁴ καθίστημι, set, constitute. ¹⁵ σπιλόω, stain, defile. ¹⁶ φλογίζω, set on fire, inflame. ¹⁷ τροχός, οῦ, ὁ, wheel, course. ¹⁸ γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ¹⁹ γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ²⁰ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²¹ πετεινόν, ου, τό, bird. ²² ἐρπετόν, οῦ, τό, creeping thing, reptile. ²³ ἐνάλιος, belonging to the sea. ²⁴ δαμάζω, tame, subdue. ²⁵ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ²⁶ ἀκατάσχετος, unrestrainable, unruly. ²⁷ μεστός, full. ²⁸ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ²⁹ θανατηφόρος, death-bringing, deadly. ³⁰ καταράομαι, curse. ³¹ ὁμοίωσις, εως, ἡ, likeness, resemblance. ³² εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ³³ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ³⁴ χρή, it is necessary, it ought. ³⁵ μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ³⁶ πηγή, ῆς, ἡ, spring, fountain. ³⁷ ὀπή, ῆς, ἡ, opening, hole. ³⁸ βρύω, pour forth, cause to gush forth. ³⁹ γλυκύς, sweet. ⁴⁰ πικρός, bitter, acrid.

Τακώβου 3:13 Byzantine NT

Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ¹ ἐλαίας² ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος³ σῦκα;⁴ Οὕτως οὐδεμία πηγὴ⁵ άλυκὸν⁶ καὶ γλυκὺ⁻ ποιῆσαι ὕδωρ.

Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς 13 ἀναστροφῆς το τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον 14 πικρὸν 3 ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῆ καρδία ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν 15 αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν τατερχομένη, άλλ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. Το Όπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία 16 καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν 17 ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, ἐκεῖ ἀκαταστασία 16 καὶ πᾶν φαῦλον ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. 18 ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. 18 Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνη σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Πόθεν³⁴ πόλεμοι³⁵ καὶ μάχαι³⁶ ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν,³⁷ ἐκ τῶν $\mathbf{4}$ ἡδονῶν³⁸ ὑμῶν τῶν στρατευομένων³⁹ ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; $\mathbf{2}$ Ἐπιθυμεῖτε,⁴⁰ καὶ οὐκ ἔχετε: φονεύετε⁴¹ καὶ ζηλοῦτε,⁴² καὶ οὐ

¹ συκή, ής, ή, fig tree. ² ἐλαία, ας, ή, olive tree. ³ ἄμπελος, ου, ή, vine. ⁴ σῦκον, ου, τό, fig. ⁵ πηγή, ής, ἡ, spring, fountain. ⁶ ἀλυκός, salty, saltine. ⁷ γλυκύς, sweet. ⁸ σοφός, wise. ⁹ ἐπιστήμων, expert, skilled. ¹⁰ ἀναστροφή, ῆς, ἡ, conduct, behavior. ¹¹ πραΰτης, mildness, gentleness. ¹² ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹³ πικρός, bitter, acrid. ¹⁴ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁵ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁶ ψεύδομαι, lie. ¹⁷ ἄνωθεν, from above, again. ¹⁸ κατέρχομαι, come down, go down. ¹⁹ ἐπίγειος, of the earth, earthly. ²⁰ ψυχικός, natural, wordly-minded. ²¹ δαιμονιώδης, demonic, devilish. ²² ἀκαταστασία, ας, ἡ, distrurbance, disorder. ²³ φαῦλος, worthless, bad. ²⁴ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ²⁵ ἀγνός, pure, holy. ²⁶ ἔπειτα, then, after this. ²⁷ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ²⁸ ἐπιεικής, yielding, gentle. ²⁹ εὐπειθής, compliant, obedient. ³⁰ μεστός, full. ³¹ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ³² ἀδιάκριτος, unwavering, unambiguous. ³³ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ³⁴ πόθεν, from where? whence. ³⁵ πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ³⁶ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ³⁷ ἐντεῦθεν, hence, on each side. ³⁸ ἡδονή, ῆς, ἡ, pleasure, lust. ³⁹ στρατεύομαι, make war, hence to serve as a soldier. ⁴⁰ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁴¹ φονεύω, kill, murder. ⁴² ζηλόω, be zealous, am jealous.

Byzantine NT Τακώβου 4:3

δύνασθε ἐπιτυχεῖν: μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς: αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς 3 αἰτεῖσθε, ἴνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ 4μοιχαλίδες, $^{^{^{\prime}}}$ οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία $^{^{10}}$ τοῦ κόσμου ἔχθρα $^{^{11}}$ τοῦ θεοῦ έστίν; Ὁς ἄν οὖν βουληθῆ φίλος 12 εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 13 14 δοκεῖτε ὅτι κενῶς 14 ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς 5 φθόνον έπιποθε \tilde{l}^{16} τὸ πνεῦμα δ κατώκησεν ἐν ἡμῖν. Μείζονα δὲ 6δίδωσιν χάριν: διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις $^{^{17}}$ ἀντιτάσσεται, $^{^{18}}$ ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. Ύποτάγητε οὖν τῷ θεῷ: ἀντίστητε 7 δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ 8 έγγιεῖ ὑμῖν: καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε 22 καρδίας, δίψυχοι. 23 Ταλαιπωρήσατε 24 καὶ πενθήσατε 25 καὶ 9 κλαύσατε: ὁ γέλως 26 ὑμῶν εἰς πένθος 27 μεταστραφήτω, 28 καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. 29 Ταπεινώθητε 30 ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ 10ύψώσει³¹ ύμᾶς.

¹ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ² μάχομαι, fight, quarrel. ³ πολεμέω, wage war, make war. ⁴ διότι, because, on this account. ⁵ κακῶς, badly, evilly. ⁶ ἡδονή, ῆς, ἡ, pleasure, lust. ⁻ δαπανάω, spend, spend freely. ፆ μοιχός, οῦ, ὁ, adulterer. ፆ μοιχαλίς, ίδος, ἡ, adulteress. ¹ θριλία, ας, ἡ, friendship, love. ¹¹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹² φίλος, ου, ὁ, loving, friend. ¹³ καθίστημι, set, constitute. ¹⁴ κενῶς, no purpose, in vain. ¹⁵ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹ ⁶ ἐπιποθέω, long for, strain after. ¹ πίπερήφανος, arrogant, haughty. ¹ β ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹ παπεινός, humble, downcast. ² ἀνθίστημι, resist, oppose. ² φεύγω, flee, escape. ² ἀγνίζω, purify, cleanse. ² δίψυχος, double-minded, hesitating. ² 4 ταλαιπωρέω, endure hardship, be miserable. ² πενθέω, mourn, lament. ² ξίλως, ωτος, ὁ, laughter. ² πένθος, ους, τό, mourning, sorrow. ² μεταστρέφω, change, turn (about). ² κατήφεια, ας, ἡ, gloominess, dejection. ³ απεινόω, humble, humiliate. ³ ἱ ὑψόω, lift up, exalt.

Τακώβου 4:11 Byzantine NT

Μὴ καταλαλεῖτε¹ ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν¹ ἀδελφοῦ, καὶ 11 κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ¹ νόμου, καὶ κρίνει νόμον: εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς² νόμου, ἀλλὰ κριτής.³ Εἷς 12 ἐστὶν ὁ νομοθέτης,⁴ ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι: σὺ δὲ τίς εἶ ος κρίνεις τὸν ἕτερον;

Άγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε 13 τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἔνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν: οἴτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ 14 τῆς αὔριον. Ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; Ἀτμὶς γὰρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη. Αντὶ τοῦ 15 λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήση, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν: 16 πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν 17 καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

Άγε νῦν οἱ πλούσιοι,¹⁷ κλαύσατε ὀλολύζοντες¹⁸ ἐπὶ ταῖς 5
 ταλαιπωρίαις¹⁹ ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.²⁰ Ὁ πλοῦτος²¹ ὑμῶν 2
 σέσηπεν,²² καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα²³ γέγονεν: ὁ χρυσὸς²⁴ 3

¹ καταλαλέω, speak evil of, slander. ²ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ³ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁴νομοθέτης, ου, ὁ, lawgiver, legislator. ⁵ αὄριον, tomorrow. ⁶ δδε, this (here), this here. ⁷ ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ⁸ ἐμπορεύομαι, engage in business. ⁹ κερδαίνω, gain, win. ¹⁰ ἐπίσταμαι, understand, know. ¹¹ ἀτμίς, ίδος, ἡ, vapor, breath. ¹² ἔπειτα, then, after this. ¹³ ἀφανίζω, destroy, cause to disappear. ¹⁴ ἀντί, instead of, in place of. ¹⁵ ἀλαζονεία, ας, ἡ, pretension, arrogance. ¹⁶ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁷ πλούσιος, rich. ¹⁸ ὀλολύζω, cry out, wail. ¹⁹ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ²⁰ ἐπέρχομαι, come to or upon, approach. ²¹ πλούτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²² σήπω, decay, rot. ²³ σητόβρωτος, moth-eaten. ²⁴ χρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold.

Byzantine NT Ίακώβου 5:4

ύμῶν καὶ ὁ ἄργυρος¹ κατίωται,² καὶ ὁ ἰὸς³ αὐτῶν εἰς μαρτύριον⁴ ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε⁵ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδού, ὁ μισθὸς⁶ τῶν ⁴ ἐργατῶν⁵ τῶν ἀμησάντων⁵ τὰς χώρας³ ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος¹⁰ ἀφ' ὑμῶν, κράζει: καὶ αἱ βοαὶ¹¹ τῶν θερισάντων¹² εἰς τὰ ὧτα κυρίου Σ αβαὼθ¹³ εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε¹⁴ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ 5 ἐσπαταλήσατε:¹⁵ ἐθρέψατε¹⁶ τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρα σφαγῆς.¹γ Κατεδικάσατε,¹8 ἐφονεύσατε¹9 τὸν δίκαιον: οὐκ 6 ἀντιτάσσεται²⁰ ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε²¹ οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας²² τοῦ κυρίου. 7 Ἰδού, ὁ γεωργὸς²³ ἐκδέχεται²⁴ τὸν τίμιον²⁵ καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν²¹ ἐπ' αὐτόν, ἕως λάβῃ ὑετὸν²⁶ πρώϊμον²⁷ καὶ ὄψιμον. Μακροθυμήσατε²¹ καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε²⁹ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι 8 ἡ παρουσία²² τοῦ κυρίου ἤγγικεν. Μὴ στενάζετε³⁰ κατ' ἀλλήλων, 9 ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε: ἰδού, ὁ κριτὴς³¹ πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. Ὑπόδειγμα³² λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας,³³ καὶ τῆς 10

¹ ἄργυρος, ου, ὁ, silver, silver as a metal. ² κατιόω, rust. ³ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ⁴ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ⁵ θησαυρίζω, lay up, store up. ⁶ μισθός, οῦ, ὁ, wages, reward. ⁷ ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ⁸ ἀμάω, harvest, collect. ⁹ χώρα, ας, ἡ, land, region. ¹⁰ ἀποστερέω, defraud, deprive of. ¹¹ βοή, ῆς, ἡ, outcry, shout. ¹² θερίζω, reap, gather. ¹³ σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁴ τρυφάω, live for pleasure, revel. ¹⁵ σπαταλάω, live extravagantly. ¹⁶ τρέφω, make to grow, nourish. ¹⁷ σφαγή, ῆς, ἡ, slaughter, sacrifice. ¹⁸ καταδικάζω, pass sentence upon, condemn. ¹⁹ φονεύω, kill, murder. ²⁰ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²¹ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ²² παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ²³ γεωργός, οῦ, ὁ, farmer, worker of the soil. ²⁴ ἐκδέχομαι, await, expect. ²⁵ τίμιος, precious, honorable. ²⁶ ὑετός, ου, ὁ, rain. ²⁷ πρώϊμος, dawning, early. ²⁸ ὄψιμος, ου, ὁ, late rain, spring rain. ²⁹ στηρίζω, establish, fix firmly. ³⁰ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ³¹ κριτής, ου, ὁ, judge. ³² ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ³³ κακοπάθεια, ας, ἡ, suffering, affliction.

Ίακώβου 5:11 Byzantine NT

μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου. 11 Ἰδού, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας: τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν καὶ οἰκτίρμων.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὁμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, 12 μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον: ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ: ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε.

Κακοπαθεί⁹ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ¹⁰ τις; Ψαλλέτω.¹¹ 13 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω¹² τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες¹³ αὐτὸν ἐλαίω¹⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου: καὶ ἡ εὐχὴ¹⁵ τῆς πίστεως σώσει 15 τὸν κάμνοντα,¹⁶ καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος: κἂν¹⁷ ἁμαρτίας ἡ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε¹⁸ ἀλλήλοις τὰ 16 παραπτώματα,¹⁹ καὶ εὔχεσθε²⁰ ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε.²¹ Πολὺ ἰσχύει²² δέησις²³ δικαίου ἐνεργουμένη.²⁴ Ἡλίας ἄνθρωπος 17 ἡν ὁμοιοπαθὴς²⁵ ἡμῖν, καὶ προσευχῃ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι:²⁶ καὶ οὐκ ἔβρεξεν²⁶ ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς²⁷ τρεῖς καὶ μῆνας²⁸ ἔξ.²⁹ 18

¹ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ² μακαρίζω, consider blessed, happy. ³ ὑπομένω, tarry, endure. ⁴ πολύσπλαγχνος, sympathetic, compassionate. ⁵ οἰκτίρμων, merciful, compassionate. ⁶ ὀμνύω, swear, take an oath. ⁷ ὅρκος, ου, ὁ, oath. ⁸ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ⁹ κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune. ¹⁰ εὐθυμέω, be cheerful, am cheerful. ¹¹ ψάλλω, sing, sing praise. ¹² προσκαλέω, summon. ¹³ ἀλείφω, anoint. ¹⁴ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ¹⁵ εὐχή, ῆς, ἡ, prayer, νοw. ¹⁶ κάμνω, be weary, ill. ¹⁷ κἄν, and if, even if. ¹⁸ ἐξομολογέω, confess, profess. ¹⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁰ εὕχομαι, pray, wish. ²¹ ἰάομαι, heal. ²² ἰσχύω, be strong, able. ²³ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ²⁴ ἐνεργέω, work, effect. ²⁵ ὁμοιοπαθής, with the same nature. ²⁶ βρέχω, send rain, rain. ²⁷ ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ²⁸ μήν, ὁ, month, certainly. ²⁹ ἔξ, six, 6.

Byzantine NT Ίακώβου 5:19

Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν έδωκεν, καὶ ἡ γῆ έβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Αδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ 19 ἐπιστρέψη τις αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ 20 πλάνης³ ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει⁴ πλῆθος ἁμαρτιῶν.

 $^{^1}$ ύετός, ου, ὁ, rain. 2 βλαστάνω, sprout, produce. 3 πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. 4 καλύπτω, cover, veil.